

REDACȚIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL

pentru Austro-Ungaria:
 pe un an ..... 20 cor.
 pe 1/2 an ..... 10 cor.
 pe 1/4 an ..... 5 cor.
 pe o lună ..... 2 cor.
 Nr. de Duminecă pe an 4 cor.
 Pentru România și străinătate pe an
 40 franci.

Manuscripte nu se înapoază.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

INSERTIUNILE:

de un șir garmond: până dată la
 două săptămâni: a doua oară 12 bani; a treia
 oară 10 b. de fiecare publicățiune.

Atât abonamentele, cât și inserțiunile
 sunt a se plăti înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat

Scrisori străine nu se primesc

Un bun început.

Indemnul nostru a avut bune urmări: alegătorii Români cari la alegerile dietale din urmă și-au dat votul pentru Român, au început să se miște. Scrisori deschise au fost îndreptate către deputații Petru Vuia, Pachomie Avramescu și Gheorghe Sombati și li s'a spus verde acestor domni: ori să lasă din partidul (unguresc) stăpânirii și să se alature deputatului naționalist român Dr. Aurel Vlad, -- ori pe viitor n'au ce să mai caute prin cerc, ci Români! toți îi vor socoti drept niște unelte ale ministrului Berzeviczy (care tocmai acum urzește planul cum să slăbească biserica și școala română) și ale celorlalți miniștri unguri dușmănoși nouă.

Și au vorbit nu numai alegătorii de rând, al căror glas poate nu cumpănește prea mult pentru numiții deputați, ci a luat cuvântul preoții luminați și cu multă trecere între Români, cum este pe valea Crișului Traian Magier în fața părintelui Petrovici din Torac.

Harnicul preot din Satul-râu și-i spus vederile în «Tribuna». Și de bună-seamă: nu se va fi găsit un singur Român care să nu-l dea dreptate în toate, ear dintre preoții aceia cari nu vor face ca el, nu-s vrednici de frumosul nume de *părinte* ce le dă poporul. Toți preoții Români cari cu votul ori cu statul au ajutat la alegerea vre-unuia dintre cei șapte deputați Români oameni ai stăpânirii ungurești trebuie să urmeze pe Traian

Magier și credincioșii săi: să spună *in scris*, în fața tuturor Românilor, că ei osândesc purtarea acelor deputați Români cari și acum mai rămân în așa zisul partid liberal unguresc.

Suntem deci în așteptare și ne place a crede, că *părintii* din cercul Arpașului din Ardeal, ai Apsei din Maramurăș și cele trei cercuri bănățene, în curând își vor arăta vrednicia. Ei trebuie să urmeze pe *mitropoliții* lor, cari au apărut cu cinste și bărbăție drepturile bisericii și școlii române, ear nu să tacă de dragul Românilor rătași cari s'au făcut deputați și s'au dat cu stăpânirea nu pentru apărarea drepturilor noastre primejdite, ci să se întolească dinși!

Nu numai atâta este însă de făcut, ci să *mergem cu un pas înainte*, să urmăm pilda ce ni-a dat părintele Petrovici din Torac.

Sunt adică o mulțime de deputați maghiari, atât în partidul stăpânirii, cât și între kossuthiști, cari s'au ales parte numai cu voturi românești. În Români au fost etnar așa de proși. S'au desfășurat de frumusețe locurile: de și învețatori, și intraseră chiar în Soc și la moarte de dragul kossuthiștilor, unde chiar întâin sfetnic al M. Sale, Tisza István, s'a ales la Ugra cu voturile a 12 sate românești... Și chiar la Nădlac: nu s'a ales oare Nagy Sándor și cu voturi românești? Făgăduise adică unor Români că el tot prietenul «poporului» va fi...

Ei, frați Români din atâtea locuri, cari ați călcat porunca națională căutând a vă

desvinovați cu aceea, că voiți să câștigați *neamului* prieten dând votul vostru străinilor, — să vă vedem acum! Frate Traian Mărieniuț din Cenad, care te duceai în luptă sub steagul lui Nagy Sándor, pe când atâția buni Români, chiar din Cenad, au stat neclintiți pe lângă partidul național, te vei alipi oare și d'aci încolo pe lângă partidul kossuthist, cărui îi se pare puțin ceea-ce stăpânirea plănuește și face împotriva bisericii și școlii române? Vei ține oare mai mult la prietenia cu străinul, decât la cinstea națională, care cere credință și alipire dela toți fil neamului, dar îndeosebi dela fil săi căror Dumnezeu le-a dat bogăție!?

Se încinge, între Român și stăpânirea din Budapesta o luptă desnădăjduită. Se poate oare, ca în această mare și hotărâtoare războire, Românii să nu fie toți una, ca preoții lor să nu-și facă întreaga datorie?... Să se mai găsească printre noi frați cu fire deosebită da ori netrebnice unelte? Să țină oare înșelășii satelor noastre în mână la prietenia cu kossuthiștii ori cu stajbașii unguri decât la cinstea și lauda națională?

Nu credem.

Fată de ce avem nădejde că până în toamnă toate satele noastre vor fi în picioare, pretutindeni, unde ele și-au dat votul pentru deputați maghiari, să le spună acestora cu graiu viu (când vin p'acolo să dea seamă despre isprăvile lor din Dietă) și în scris, că nu-i mai suferă, ear celor cari au făgăduit bunăvoința când erau strimtorați (la alegere),

13/26 Iunie.

Aș, vrea s'adun din codri de pe vale
 Podoabele de flori și de vlăstare
 Ori cât ar fi coroana lor de mare
 Azi nu-mi ajung să vi le aștern în cale.

O bun părinte din lumea mea de visă,
 De câte ori o bolnavă recrută
 Nu m'am întors cu flamura căzută
 Și n'am intrat pe poarta n'avei deschisă.

Anii mulți și plini de bucurii și pace
 O eamnă caldă, aibă și senină.
 Să vă pot fi tot ce mi-ați fost voi mie.

Când vom simți că răvna vieții tace
 În sări de eamnă să ne de-a lumină
 Icoane mari și stinte pe vecie.

Maria Ciușan.

DIN REICHENHALL.

După un timp ploios de patru zile, piscurile Alpiilor din jurul Reichenhallului earăș se vedeau în toată splendoarea lor, ear publicul, care era constrins să-și petreacă timpul liber pe la locuințe, azi în număr mai mare se arăta pe străzi și în grădina de cură. Intr'o vreme ne temeam, că nu vom mai avea parte de zile senine, așa se norase din toate părțile. Credea-i, că vine potopul. Dar pe când începeam să ne perdem răbdarea de atâta ploaie, de odată norii se restrău și peste Reichenhall earăși zimbeau mândrele raze ale soarelui. Ne hotărîm deci să ne folosim de ocaziune și să facem o escurziune în propiere. După prânz o luarăm cu trenul spre orașul Berchtesgaden.

Drumul dela Reichenhall până la Berchtesgaden și din punct de vedere al științei tehnice e foarte interesant, de oare ce până la jumătate de cale în continu se urcă. Trenul învingură mai întâiu orașul, apoi o ia printre păduri de brazi și până la stațiunea Hallthurm neconținut se ridică. La dreapta și la stânga trenului se înalță aproape până la nori stâncile puternice ale Alpiilor. Vezi piscuri acoperite cu nea și vârfuri, ce se perd în văzduh. Viața pe tren e foarte veselă. La fiecare stațiune se coboară și se urcă o mulțime de oameni. Paralel cu drumul de tren și aproape de el se urcă și calea de trăsură. Acest drum încă e foarte cercetat de călători. O mulțime de trăsuri aleargă în sus și în jos și adeseori vezi de pe tren călători cu bagagiul în spate și cu băte mai lungi, de cât ei. Din când în când zărești, tocmai ca în tablourile din „Fliegende Blätter“, și câte un pictor sezând în fața unei stânci urieșe, ca să picteze o părticică minunată a regiunii. Pe drum mai vezi și o altă particularitate, ce pe la noi n-o ași. Și anume: pe coperișele de șindile ale caselor țărănești, vezi bătute rude de lemne, ear de-alungul rudelor o mulțime de petrii.

Și percurgând cu trenul poziții peste poziții, una mai interesantă de cât alta, după cale de o oră, sosirăm la gara din Berchtesgaden. Orașelul Berchtesgaden are un aspect admirabil. Prințul regent Luitpold din Bavaria aici își petrece vara. Are o vilă impozantă. Afară de acest castel mai sunt aici o mulțime de vile, una mai frumoasă de cât alta. La partea sudică a orașului sunt și niște ocne de sare, ce merită să le vezi. Orașelul de altcum zace la o înălțime

de 576 metri de asupra mării, între Alpi. Are cam 3000 de locuitori, cari se ocupă cu cioplitul în lemne și oase. În prăvăliile din Reichenhall vezi multe obiecte de acestea.

Și fiindcă aveam încă vreme destulă până la rentoarcerea trenului spre Reichenhall, ne-am luat drumul spre lacul Königsee. Acest tezaur al naturii zace la dreapta orașelului Berchtesgaden, la o distanță de o oră cu trăsura. Cel mai mulți călători cu trăsurile societăților de escurziune fac calea spre lac. E mai ieftin și poți rentoarce, când ai voie. Drumul spre lacul Königsee asemenea e frumos și poți ajunge la el, deoarece orașul s'a îngrijit să aibă o cale splendidă. Când ajungi în fața lacului stai cuprins de o plăcută emoție și în prima clipă par-că ți-se oprește graiul, deoarece rar ți-se dă prilegiul să vezi o atare minune. Intre trei munți de o înălțime gigantică vezi o apă lucie și verde ca smaragdul cu lebede și cu o mulțime de gondole. Lungimea lacului e de o milă și jumătate, ear lățimea de o jumătate de mile. Afunzimea e de 188 metri. Intrând în interiorul lacului vezi câte-va cataracte și mai multe insule, dintre cari cea mai însemnată e insula sfântului Vartolomei. Aici e castelul de vânătoare al prințului Luitpold și o capelă de pelerinagiu. Pe lac umblă și vapore în toată ziua.

La 7 ore seara rentorceam spre Reichenhall. La toate stațiunile o mulțime de călători se urcau în tren. Mai fiecare aducea cu sine câte un buchet de flori de pe munți, ori ilustrate de prin părțile, unde a făcut escurziunea.

At. Lipovan.

să le aducă acuma aminte, cum a făcut părintele Vichentie Petrovici din Torac.

Să vadă fie-care Ungur că Românii s'au deșteptat, că ei nu mai vor să fie înșalați cu vorbe late și făgăduieli deșarte, ci știu să-I apuce de scurt pe cei-ce au vrut să-I năimească, ear în viitor nici de cum nu vor mai lăsa a fi duși, ca o turmă fără păstori, în stânga ori dreapta, ci vor merge drept pe calea virtuților naționale.

E, într'adevăr, o crudă batjocură faptul că cercurile române atâția ani de arindul au ales tot deputați guvernamentali. Cu drept cuvânt în ședința dela 18 Iulie a Dietei Nessi Pál a strigat spre partidul guvernamental: »Aceia acolo-s Valahi, Slovaci și Sași: ceștia sunt maghiari!«...

Decât d'o vreme încoaci au început să se încuibe printre Români și kossuthiști.

E ceasul din urmă să le arătăm și unora și altora neîncrederea obștei române și să netezim astfel calea candidaților români naționaliști, cari cu toată credința și dragostea să apere poporul român.

Fiecare preot și fiecare sat român să urmeze deci pilda părintelui Magier din Satu-râu ca Români buni și a părintelui Petrovici din Torac, care cel dintâiu a căutat, între preoții din Banat, să îndrepteze greșelile trecutului... Că altfel mâne-poimâne am îndrepta și va fi târziu, și am apăra și nu vom mai avea ce!

Ru-

Artă naț

Din toate părțile se simte o artă națională, nu mai suntem ni- importul din străinătate, manifestată. străine nu ne mai mișcă, după-cum am ne lasă prea reci, dacă nu ne-am făcut o ec- anume, deprinzându-ne cu dînsa. De aci că ochii oamenilor culți, după-cum se cu drag spre trecut și caută cu nesățiu inci în manifestațiile artistice, cari de mîi au înălțat inimile bătrânilor, tot îndreaptă și spre arta păstrată în po- naș frumos produs artistic al unui zapărat limba, la care au lucrat șirul berati, creând, îndreptând, lustruind, nuanțe noi în cugetare și simțire ilintă a le găsi exprimarea potri- uvinte. Dar e încă o artă, care menea studiată, — e muzica

iiștelor naturale aplicată la stu- dat rezultate însemnate în istoria a tuturor manifestărilor so-

a lui Yrjö Hirn¹⁾, dă pri- Wallaschek, în „Die Zeit“ a asupra acestui punct. Mai ul civilizată e prea greu de prea complex, și că pen- oate punctele de vedere, in a pătrunde în inima vi, a celor ce se află în sîlbătăcie. La aceștia ată slobode și nestă- niște reflexe trădează Cu timpul creierii în- flexe, le slăbește, le Cultura e o oglindă limpede fața celui a chip de a studia nentelor, cercetând se află opriti pe noi — și dincolo e Români, voiu culmea unde ne du-se de lumi- neretel sale, nu groază“ zice Wal- laschek.

Cercetări de acestea le-au făcut mai mulți învățați. Indărătnicia cu care se pastrează unele dexterități sau metode tehnice, dă fie-cărui ornament, fiecărui zugrăvitură, poezie sau cân- tec, valoare documentală. Din cele ce se pă- trează, se poate înțelege adesea ce-a fost, măcar că înțelesul s'a uitat de cei de astăzi. Incercă- rile raționaliste de a explica miturile se arată chiar la selbatici și numai comparația ne poate scuti de aceste tîlmăcirii prea adesea greșite.

„Imboldul la produceri artistice e tendența firească de-a exprima ori-ce stare de simțire, fie pentru a spori plăcerea ce pricinuește, fie pentru a micșora durerea. Bucuria împărtășită e mai mare; durerea mai mică. Simțirea sim- patică a acelor, cari sunt de față la manifestarea unei stări sufletești, lucrează asupra celui ce a manifestat-o și-i îmboldește neîncetat să per- fectioneze această manifestare, pentru a face ca alții să ia cât mai mult parte la viața sa sufle- tească. După Hirn, tendența de-a împărtăși al- tora simțirea ce umple inima e izvorul rîmi- tiv al artei, toate celelalte sunt secundar: gosatea, războiul, religia, scopul de a alții, etc.

Cercetările asupra originii arătat, de pildă, că sistemul lui origină chineză și deci muzica întregii muzici grecești. S'a sistemul muzical e același le fondul lui și că înoirile pot avea valoare trainică

Din aceste teorii noi, pătura cultă rom în pătrunderea artei voim să cunoașter ascunde destul, cari, prea adese Prin cercetarea ar vechi, e sig româneasc

și nu numai la e popor s'au fixat alte plastic idei sau simțiri, otisme (galicisme, ger- în felul de a exprima urînd vom fi miș- le franțuzisme, neînțeles cu pu- totul nează românisi.

DIN ROMÂNIA

Sorbare militară. Eri diminuată 10 de artilerie din București și-a serbat , nul, Sf. Ilie

Soldatii au asistat la un serviciu religios oficiat la biserica din str. Francmasonă, după care au fost aduși la cazarma Malmaison.

Soldatii din reg. 10 artilerie au fost așezați în manej, la mese, și au luat masa în sunetul fanfarei regimentului. Dl maior Petcuși, loc- țitor de comandant al regimentului, a trecut trupa în revistă. După masă, soldatii au jucat dansuri naționale la sunetul fanfarei. Apoi s'au acordat permisiți în oraș.

Din străinătate.

Presă europeană și uciderea lui Plehwe. — „Le Temps“ zice despre omorul lui Plehwe: „Acest grup revoluționar e tot așa de simplist, în sens contrar, și tot atât de nesocotit de sim- plist, ca și Plehwe. El crede că, de oare-ce nu se face în Rusia altă politică afară de cea de a- pă sare singurul lucru ce rămâne e de a împie- dica pe Stat de a-și recruta agenți de execuție destul de îndrăzneți pentru a avea curajul de a apăsa și înabuși și că pentru acest sfîrșit ar fi de ajuns de a afirma de asupra capetelor acestor agenți o amenințare personală de moarte. E o situație cu adevărat tragică. De o parte ministri

pentru cari chiar succesul. De alta oamenii pe- tru cari chiar succesul încercărilor lor de-a ne- însemnă, Siberia sau moartea. Și o țeară un- masele nu-și pot da părerea asupra situației unde urmează că numai dela guvern poate conștiința și mișcările folositoare sau vătămăto- comunității. E deci de nevoie ca guvernul creeze organe de sensibilitate și legătură, să temeeze un organism politic și administrativ foa- deosebit neapărat de cele din statele apuse, dar care să se potriveas a Rusiei. Aceasta e p- blema, dar încă n'a fost deslegată.

— „Patrie“ vorbind de omorul lui Plehwe zice: „Rusia a fost lovită de o nenorocire ma- Nihilistii, cari fac cauză comună cu Japonezii, omorit un bărbat, care exercita puterea cea mare în Rusia. Plehwe era adevăratul cancel al imperiului. Moartea lui tragică trebuie să nească pe toți prietenii adevărați. I Rus- cezii trebuie să privească drept adevăra de patrie, că o mână de agitatori favoro- lăuntru planurile Japoniei“. „Le Tem- Plehwe a lucrat înainte de toate mult Priveghea instrucția cu așa asprime, în- nă erau de temut turburări. Pe lâng- acționară față de Finlandezi și- față cu școalele o politică din e- mulți dușmanii. Plehwe cade jertfa „Journal des Débats“ zice: „Reve- a înșelat, punând în scenă asasina- ndreptat astfel nimic. După Sipiaghin a ministru de interne și mai rău, după foarte probabil, va urma altul, care va înța arme nouă contra partidului rev- Dacă în lupta aceasta se vor jertfi și r- libertății, vina o să fie a revoluționarilor

— Delbrink, urmașul marelui istor Treitschke, scriind niște articole în „Pi- Jahrbücher“ zice următoarele despre or- litic în Rusia, cu ocazia procesului del- berg, contra revoluționarilor, cari introd- oprite în Rusia: În Rusia omorul pe parte așa zicînd, parte din constituție; ca parlamentarismul și monarhia absolută, temp- asasinatul politic, are și azi toată lăr- despotismul ajunge de nesuferit sau vic- groaznică, în cât toate legile omeneș in cazul lui Gleszler silit a săgeta- capul fiului său, atunci ca mijlocul dir- cel mai extrem de a mîntui omeneire puțin de a o răzbuna, e omorul. Toat societății rusești au luat parte la on- acestea, dela curte, care a făcut revo- palat și a ucis țarii, până la nihilistii masa democratică, care atacă pe guve- ne ministrii. Odată cu începerea rusific- ei, s'a importat și acolo omorul poli- via regimului rusesc, unde bătaie- chiar până la moarte că generalul- osocut prin brutalități, sunt chemați- ele mai înalte din guvern, a fost di- înaintea lumii întregi prin debaterile nigsberg. Cu drept cuvînt au arătat ap- guvernul rusesc a lucrat în Bulgaria- tate și asasinate.

Chestiunea Dardanelelor. Ș- relor străine în privința unor demer- tine și al unui schimb de note în trecerei prin Dardanele a vaselor luntare ruse, este falsă.

Un schimb de vederi asupra chestiunii se face în present între Petersburg. Acest schimb de vederi încă terminat.

— Poarta a decis de a trimi în Extremul orient pentru a urmă- ționile războiului ruso-japonez, în generale ale celor doi beligeranți.

Asasinatul dlui de Pleh

Din „Le Temps“: Plehwe, ministrul de interne a fost asasinat. Toate națiunile civi- avea, la auzirea acestei știri, același de indignare. Opiniunea publică a

3. Această opinie se miră în mod dur de altă parte, de frecvența lor în Rusia. La 13 Noembrie trecut, șeful poliției din Tok, dl Metlenko, n'a scăpat de cât prindere de o bandă de conjurați. La 17 generalul Bobrikof, guvernatorul general landei, muri sub loviturile unui tinăr, fiul rului Schaumann, care se sinucise pe loc, în urma sa o scrisoare unde proclama vîzuse, pentru a apăra drepturile comilor sîi, alt mijloc de cât uciderea. Ahea câte-va zile, vice-guvernatorul din Elisab, generalul Andreief, era ucis la rîndul acum, dl de Plehwe.

De sigur, atentatul împotriva generalului of avea cauze speciale: era agentul neal unei politici severe, și a fost victima naționale a Finlandezilor. Dar generalul ief, dar dl de Plehwe, au căzut sub lole partidului terorist, a cărui sîlbatică e pare a nu fi oprită de nici o grijă pa- în cursul unuia din cele mai mari e de rasă ce a fost susținut de mai veacuri încoace. Poate că chiar, cu cum- egoism al fanaticilor, ei au crezut că entul era favorabil.

Un război mare, deși e avantajos cător-va riasă, vatămă prosperitatea economică în al. Cele două mari centre ale industriei e, Lodz și Moscova, au suferit mult: răs- de țesut nu mai lucrează de câte-va zile ptimănă, plățile se fac rîu, sunt o mul- de falimente. De aci, un motiv de ne- mîre inevitabil și nou, care a venit să ească cu motive de nemulțumire mai vechi căror cauză a fost politica d-lui Plehwe.

El era, în ministerul actual, personalitatea mai marcantă, cea mai viguroasă, și, dela gerea d-lui Witte, cea mai influentă. Pe sa suprafață a imperiului rus, ei zărise va părți bolnave: agitația armeană, agitația deză, agitația agrară din câmpiile cazaci- agitația uvrieră din Polonia și din Moscva itația antisemită. Sunt două feluri de a aceaste boale: a face să dispară cauzele, a face să dispară simptomele; liberalism apăsare. Plehwe optă pentru apăsare, con- and fără îndoială că Rusia nu era făcută a pigera doctoriile occidentale, și că, hîcînd cel mai mic lucru, ar îi riscat să ge mai departe decât trebuia. Totuși, nu a ori-ce reforma, constitui un comitet con- iv însărcinat să studieze măsurile proprii restitui o oare-care autonomie administra- provinciale, promise să îmbunătățească ea evreilor, și luă chiar câte-va hotăriri în sens.

Aceasta era totuși cu mult mai puțin de cereau liberalii, chiar cei mai moderați, cari, Rusia sunt considerați ca revoluționari, ca și tii. Și în același timp Plehwe continua să use ori-ce manifestatie a acestor liberali, tendend executarea programului său de re- ne, până în momentul când manifestările elismului nu se vor mai produce, atât în rior cât și în exterior.

Plehwe făcu mai ales poliție. Organiză o e preventive severă. Supraveghie invetă- tii. Generalul Glasof, care a fost numit stru al instrucției după stăruința sa, prega- ste astfel de măsuri încât spiritele cele modeste se tem că la iarna viitoare să nu nescască tulburări prin universități. Pe lângă tica sa finlandeză, armenescă, reacționară, daugă și o politică școlară care producea nemulțumiri, în alte medii sociale. Tero- rii au lovit.

Acest grup revoluționar este tot așa de mist, în partea contrară, ca și dl Plehwe rii. El crede că, de oare-ce în Rusia nu se e o altă politică decât aceea de apăsare și represiune, nu mai rămîne decât de a îm- lica Statul să-și recruteze agenți de execu- t destui de îndrăsneți, pentru a îndrăsni să re sau să reprime, și pentru aceasta ajunge, le ei, de a suspenda deasupra capetelor ace- i agenți o perpetua amenințare de moarte. Acest mod, situațiunea e în adevăr tragică. de-o parte ministrii, guvernatorii, polițiștii, nu sunt nici dată siguri că vor vedea ziua năne. Pe de alta, niște oameni pentru cari succesul întreprinderii lor de a ucide, în- ma aproape fatalmente, sau Siberia sau tea. Și Rusia este o țară în care masele

populare nu pot să aibă cuvînt asupra situa- tiunei, ceea ce face că, la urma urmelor, numai dela guvern poate veni conștiința mișcărilor utile sau a celor funeste, societății întregi.

Trebue dar ca acest guvern să-și creeze organe de simțire și de relațiune, să-și consti- tuiască mecanismul politic și administrativ, care se potrivește Rusiei — foarte diferit, fără îndoială, de mecanismele întrebuintate în statele occidentale. Aci e problema, și pînă acum n'a fost rezolvată.

Războiul ruso-japonez.

Retragerea Rușilor.

Aproape toate telegramele de ieri se ocupă numai cu bătăia Rușilor dela Haițeng. Din ele reese la evidență marea înfrîngere, ce au suferit aici trupele rusești. Conform acestor vești Japonezii au avut o pierdere de 2000 soldați, Rușii însă au pierdut cu mult mai mulți. *In urma derutei Rușii au părăsit Haițengul retrăgîndu-se în masă spre Liaoyang, unde de sigur îi așteaptă o nouă surpriză din partea lui Kuroki.*

O telegramă scurtă vestește, că nuli așteptata luptă decisivă a început deja pe linia Haițeng-Liaoyang între Kuropatkin și cele trei armate ale Japonezilor. Este foarte problematic, ba eschis aproape cu singuranță, dacă Kuropatkin va putea obține un rezultat cătu-și de puțin favorabil și în aceasta, așa zicînd ultima lovire, de oarece, cum se raportează, cavaleria japoneză a trecut deja drumul de țeară Liaoyang-Mukden.

Ce privește Port-Arthurul, asupra operațiunilor de aici ale Japonezilor n'a sosit nici un raport. Ziarul englez Morning Post a primit din Saughai știrea telegrafică, că Japonezii au luat deja *muntele lupului*, punctul cel mai important al Port-Arthurului, și că acum însăși fortăreața este bombardată.

Infrîngerea Rușilor la Haițeng.

Londra, 5 August. Conform rapoartelor sosite aici, *Japonezii au raportat peste tot o victorie splendidă în lupta dată în jurul Haițengului. Cele trei armate japoneze sprijinindu-se una pe alta, au cooperat cu o dibăcie admirabilă. Generalii japonezi așa au concentrat forțele, că tot-deauna în momente critice au pasit cu forță maioră în contra Rușilor. Luptele s'au dat pe o mare întin- dere: dela pozițiile rusești dela Haițeng pînă la șoseaua ce duce dela trecătoarea Motien la Liaoyang. Aici pe șoseaua aceasta a îm- pins Kuroki divizia ostică a Rușilor pînă la Anping. Lupta s'a terminat de altcum cu lo- virea dela Șimutseng, unde generalisimul rus a fost silit, să se retragă dinaintea lui Oku și Nodzu, evacuând numai decât Haițengul, Rușii au decis și evacuarea Liaoyangului.* (Va să zică Rușii nici nu mai voesc să dea pept ei grăbesc în ruptul capului spre Muk- de. Este întrebare, dacă aceștia vor reuși, deoarece-ce Kuroki încă grăbește să se pună vitejilor fugari în cale).

Retragerea Rușilor.

Tokio, 5 August. Generalul Oku rapor- tează cu datul de ieri, că dela 2 August începînd *Rușii se află în permanentă retragere spre Liaoyang.* Armata III. japoneză a luat deja Haițengul și Niucivangul în stăpînire.

Considerațiuni asupra războiului.

„Die Zeit“ scrie:

Piatră cu piatră se dărîmă clădirea armatei rusești, tencueala ei se macină vîdit, căderea la pămînt e ceva cu totul de neînlăturat, în timpul cel mai apropiat. Fie-ce zi aduce veste de vre-o luptă nouă, și fie-care luptă, ori cum ar fi pre- zentată, e neîndoișoasă o înfrîngere rusească. Nu- mele Kaiciu, Dașiciao, Haiçeng, Liaoiang sună rîu pentru urechile bune ale Rușilor. Generalul Kuropatkin trebue să se lupte pe două fronturi și nu se poată împotrivi nici pe unul. Metodul de a se lupta al Rușilor e vecinic același, părăsesc teren și întorc spetele.

Nu pare a fi nici un plan de luptă mai de realizat, la Ruși. Conducerea trăește dela mîna la gură, lucru se vede tot mai lămurit. „Retra- gere“ e lozîncea, ici și colo, pururi și pretutin- denă, și ce retragere!

Poate c'a fost lucru cu rost pentru Ruși să nu se retragă prea în grabă din Manciuuria, să lase dușmanului țara numai, după lupte și pas cu pas. Poate că nădejdea în sosirea de ajutoare cari să aducă echilibru de puteri, a fost destul de momitoare. Dar la război situația se schimbă repede și cu ea odată planul și scopul: lăutura tîmăduitoare de ieri astăzi poate fi otravă. Dar în toate împrejurările armata rusească, după ce Japonezii au trecut lalul și, încă mai mult, după ce calculul lor strategic s'a copt prefăcîndu-se în plan tactic, trebuia să fie cu tărie la două lu- eruri, amîndouă însemnate, ba chiar neapărate: Concentrarea pe frontul său de operație, care singură ar fi pus'o în stare a răspunde la pu- tere cu putere, și retragerea armatei, dacă tre- buia, să se facă la timpul cuvenit. Amîndouă momentele — nu se spune asta de ieri sau de azi — au fost cu totul neîntinute în seamă. In- tinderea spre miază zi a pricinuit firește răsfi- rarea puterilor, dezgolirea unor puncte însemnate, slăbiciunea tactică — „nu e mică, cine vrea să fie pretutindene“. Timpul pentru începerea re- tragerii a fost peste măsură aminat și ast-fel s'a primejduit grav reușita acestei operații așa de greie. Pe dușmanul care-l are la spate, din coastă poate și înainte, și încă un dușman întreprînză- tor, care știe, atace, nu-l poate respinge nici o armată, fie ea ori-cît de vitează și de statornică în luptă. Incordărei necentenite a nervilor îi urmează în sfîrșit — natura vrea așa discorda- rea; o înfrîngere pregătește pe alta. Luptele, cari îndeosebi n'au prea mare însemnătate, se combină la urma urmei într'o luptă hotărîtoare într'o bătălie: camătăile se prefac în catastrofă.

Aceasta e soarta, după prevederile soartei omenești — sine ira et studio, nu se uite — soarta, care acum amenință pe Ruși ca un nor greu furtunos, din care fulgerele încep a țîșni, poate chiar acumă cînd scriem aceste rînduri. Trupele lor (în piept și se luptă făcînd fapte vi- tejești, dar aceste trupe — numai un șovinism orb ar putea să nu priceapă — nu sunt bine conduse, sunt mînate pe căi nealese bine, întrebuintate în poiriva legilor conducerii naționale a războiului și a minții sănătoase, care are rost mai mare pururi, în război, mai mult decât aiurea.

Japonezii au semănat mult timp, și acumă le-a sosit timpul secerișului, al secerișului sin- geros. Au tras brazde adânci în pămînt, și acum roadele sîrguinței lor s'au făcut din bielsug. S'a spus că șeful lor cel mai întreprînzător e bol- nav; dar nu se vede nici o urmă de boală, și să ne aducem aminte că și Torstensen, ca mai de mult Ziska, au condus oștile lor, de pe lec- tică, la biruință și iar la biruință. În cartierul general european, ori unde ar fi, el e, cum do- vedesc întîmplările însăși cu tărie, e necentenit judecată matură și putere de acțiune neobosită. Acolo problemele războiului nu le desieagă na- turi problematice. Acolo însăși unul după altul lucrurile ori le concentrează. În felul de-a purta războiul e, la Japonezi, logică sănătoasă și con- vingătoare. Știu tot-deauna ce vor, și nu vor nici o dată ce nu pot: dar ce vor, vroesc serios, hotărît, în întregime. Sabia ce mînuiește o să arate mai degrabă sau mai tîrziu știrbituri, dar rămîne tare și tăioasă, se îndoiește, dar nu se rupe.

Prinderi de vase și procese din această pri- cină acumă — cît de ne la loc, — cînd pe us- cat e în joc pentru Rusia, ceea ce n'a mai fost dela războiul Crimei: vaza imperiului, nu numai în Resăritul depărtat.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 5 August 1904.

— **Intrevederea dela Marienbad.** Primarul de Marienbad, cum se vestește de acolo, a fost oficios avisat, că în 16 l. c. la 4 ore d. a. Monarhul va sosi la Marienbad pentru a face regelui Edvard o vizită. Măne zi regele va pleca la Karlsbad. Regele Edvard va sosi la Marienbad în 11 ori 12 l. c.

— **O nouă operă de Carmen-Sylva.** M. S. Regina a terminat scrierea Sa intitulată *Pe Dunăre* și inspirată de escurziunea pe care Familia Regală a făcut-o de-alungul fluviului.

Scrierea a fost tradusă în românește de dl Tzigara-Samurcaș.

— **Impăratul Vilhelm la Roma.** Din Roma se telegrafiază, că pe la sfârșitul lunii lui Septembrie, împăratul Vilhelm va călători la Roma. Se vorbește, că călătoria lui este în strînsă legătură cu înființarea unei legățiuni la Vatican.

— **Impăratul Vilhelm și afacerea Bilse.** Fin Berlin se raportează, că în numărul din urmă al ziarului socialist *»Vorwärts«* este publicat ordinul Impăratului către comandantul corpului 16 de armată, în care împăratul îl condamnă foarte aspru din cauza, că pertractarea în afacere Bilse a fost publică prin ce atențiunea publicului a fost îndreptată și mult asupra acestei afaceri atât de compromițătoare pentru armată și autoritatea corpului ofițeresc.

— **Marele ambasador austro-ungar la Vatican în Budapesta.** Ambasadorul austro-ungar la Vatican contele Szécsen Miklós, care împreună cu familia sa se află în vilegiatură în părțile transilvanene, a sosit Joi la Budapesta în o afacere privată făcând cu această ocaziune o vizită și ministrului president contele Tisza și ministrului de culte și instrucțiune publică Dr. Berzeviczy. D'acî contele Szécsen earăși se va întoarce la familia sa și numai în Octomvrie va merge la Roma.

— **Incoronarea Regelui Petru.** „Cronica“ din București scrie: Se așteaptă sosirea în București a dlui Ciolacantici mareșalul Curții sîrbești spre a se informa asupra ceremonialului care a fost întrebuintat la Curtea României cu ocazia încoronării M. S. Regelui Carol spre a-l adopta și Regele Petre.

Incoronarea se vede că a fost din nou amînată și d'astă dată pentru la anul.

— **Distincție binemeritată.** S'a conferit medalia „Bene-merenti“ cl. I-a dlui Ioan Bianu, profesor universitar și membru al Academiei române, pentru merite didactice.

— **Pelerinagiu la mormântul lui St. Mihăilean.** Studenții macedo-români din Capitală pregătesc pentru ziua de mâne un pelerinagiu la mormântul lui Mihăilean.

În acest scop ei s'au intrunit eri la sediul societății de cultură macedo-română și au luat ultimile hotărîri cu privire la organizarea pelerinagiului.

Se vor rostii cu această ocazie mai multe discursuri, făcându-se apologia a lui Ștefan Mihăilean, și se vor depune coroane pe mormântul lui.

— **Advocat nou.** Dl Dr. Eugen Pîso și-a deschis cancelaria de avocat în Sibiu, strada Măcelarilor Nr. 27.

— **Nouă lege de presă în Finlanda.** Din capitala Finlandei, Helsingfors se scrie, că țarul «umanitar» a dat un ucaz, în care se cuprind noue dispoziții referitor la presa finlandeză. Țarul despoaie pe bieții Finlandezi și de acest unic drept, de a înființa și eda ziare și reviste după plac. D'aci nainte și în Finlanda vor avea valoare dispozițiile de presă din Rusia cu ziare și la înființarea de

teci. Acest ucaz, prin care se înmulțesc nedreptățile fără seamăn, și cari fac să se umple păharul fărădelegilor, este datat la 21 Iulie și este ultimul act de guvernare al faimosului ministru de interne ucis, căleul Plehve.

— **Internatul «Ștefan-cel-Mare».** Cu ocaziunea festivităților în amintirea lui Ștefan-cel-Mare, doamnele române din Bucovina au subscris o sumă de bani considerabilă pentru a se înființa în Rădăuți un internat pentru elevii români gr.-or. Internatul va purta numele de «Ștefan-cel-Mare».

Pentru acest fond a donat sume însemnate societatea academică «Junimea», precum și societatea pentru cultura și literatura poporului român din Bucovina.

— **O statistică a recentelor atentate săvîrșite în Rusia.** Eată câte-va date a recentelor atentate a partidelor revoluționare din Rusia:

În 27 Februarie 1901 a fost ucis ministrul de instrucție publică Bogolepov de către studentul Karpovits. În același an la 22 Martie a avut loc atentatul asupra procuratorului prem al sf. sinod Pobjedonoscev, însă n'a rănit. În Aprilie 1902 a fost ucis ministru de instrucție Sipiagin de către studentul Balr. În Mai 1902 a fost rănit guvernatorul de către un scăpat însă cu viață. În August 1902 a scăpat numai cu mare greutate de la o parte principele Obolenski.

În 17 Iunie a. c. a fost ucis guvernorul Finlandei Bobrikow, și în August a fost împușcat vice-guvernatorul Jew. Zilele trecute căzu jertfă m. l. de la interne Plehve.

— **Menschikov în Rusia.** Cetim în *»Alkotmány«* și *»Alles«*. Aceștia sunt anumite articole ale statului liberal. Fibră, sol și salarii, fără salariu, compisii, etc. Pe aceștia, când s'a înființat școala civilă și matriculele, guvernul a făcut, i-au făcut așa numiți revizori de matricule. Se dovedea prin aceste revizori că erau cel puțin superflui în administrare și nu-i luau dela posturile lor. Nu numai că aceste revizori nu s'au prea omorît și au devenit nici unul infirm ori paralizat și mare încordare, savurau mai mult și erau *avant-posturile partidului* (Soldați d-ai lui Becksics! N. Red.) și au schimbat vremea, noii guvernatori au venit și s'au dus, și cel nou guvern și cea nouă mătură contele Szécsen, care la vremea sa cu mare încordare a votat deodată cu matricula de stat și pe revizorul matriculant, a venit la convingerea că matricula de stat trebuie revidată iar funcțiile de revizori de matricule, șterse. Ce să facă acum Tisza cu nefericiții? Să-i restituie, de unde au fost luați: administrației? Doar acolo s'au dovedit de superflui. A gândit deci, una și bună, a născocit un nou fel de slujbă: *controlori de emigranți* și face dela anul nou încolo și problema lor de istorie universală va fi a supraveghea executarea legii de emigrări. Deocamdată pe cinci inși voește să-i așeze în acest «grâu» post. Dar se va îngriji și de plasarea celorlalți. Nici acolo nu se vor omorî cu lucru. Ci vor beneficia sub alt titlu de sinecure liberală.

— **Impotriva produselor de presă frivole.** Abee s'au regulamentat editorii și răspanditorii produselor de presă frivole, scrieri, icoane etc. și iată buruiana totuși înfloreste mai departe. Existențele mizerabile întemeiate pe comerțul acesta au provocat din nou atențiunea guvernului și a procuraturii, cari au dat zilele trecute autorităților serioase îndrumări, să urmărească în chipul cel mai strict literatura aceasta veninoasă și să o înlăture. Hotărîrea e foarte frumoasă și laudată. Regretat e numai că asemenea ordi-

națiune guvernul — nu în Ungaria ci în Rusia a dat.

— **Dela Lutzen.** Regele Oscar al Suediei a dăruit o mie de stejari și brazi și alți copaci pentru a se planta un parc la Lutzen (Germania). Se știe că la Lutzen a căzut regele Adolf al Suediei, în războiul de 30 ani. Parcul se plantează în aducerea amintirii tăriei dela Lutzen.

— **Fără sgomot.** Nu numai pungașii, dar și polițiștii, a cărui menire e să-l prindă pe pungaș. Importanța și necesitatea acestui serviciu și discret așa se vede, este apreciată în Potsdam au fost zăuți cu ghețe cu tălpi de cauciuc. Polițiștii Potsdam pășește acum așa de lin, ca un efectul reformei înțelepte s'a arătat deja în aceste zile. Seara câte-va dame s'au speriat mult de polițiștii, dar ce zic, de umbrele și de cea fără sgomot, încât au leșinat. Cu vremea se vor obișnui: nu cu leșine, ci cu polițiștii.

— **Timpul în România.** Plou în România mică au căzut în cursul zilei în m. I multă lăță din țară. Pe unele locuri ele au fost însoțite de slabe manifestațiuni electrice. Timpul răcăros în toată țara; numai în Oltenia este mai cald. Temperatura a fost cuprinsă între 10° la Turnu-Severin și 6° la Rucăr.

— **Socialiștii germani, s'ărbătorind moartea lui Plehve.** Într-o întrunire publică, la Berlin, au luat parte peste 5000 persoane, avocații Liebknecht a vorbit despre procesul din Koenigsberg.

Între altele, Liebknecht a amintit și de moartea lui Plehve, spunând că a văzut călăușii săi, cum Rușii stabiliți în Germania află moartea tiranului dela Vilna, care a omorât de mil de muncitori, s'au îmbrățișat, s'au plîngând ca niște copii.

În concluziunile sale, Liebknecht a spus că este dator să socialiștilor germani de a sprijini frații ruși.

„Deocamdată ne vom mulțumi de așteptările socialiștilor ruși scrierile socialiste în Germania. Vom înștiința pe autoritățile germane despre aceste trimiteci, spre a nu mai fi de a fi părtașii unor asociații secrete“.

Socialistul Buchholz descrie mizeria din care le îndură deportații din Siberia, amintind cele din urmă că procurorul a anunțat că procesul de înaltă trădare din Koenigsberg.

Socialistul Paetzel, unul din conștințele dela Koenigsberg, spune că pedeapsa care a fost dictată o conzideră ca un titlu de onoare.

Mulți ruși au asistat la această întrunire.

— **Lordul Roberts în Africa de Sud.** Londra se comunică, că generalisimul britanic a început campania anglo-bură, lordul Roberts va pleca împreună cu nevasta sa în Africa de Sud pentru a inspecta teatrul luptelor. Scopul principal al călătoriei sale însă este cerceteze mermântul fiului său, căzut la 15 Iunie 1899 împreună cu mulți alți ofițeri în lupta crâncenă lângă riul Tugela. Vestitul general bur Joubert a nimicit întregi trupele generalului Buller.

— **Executarea unei dame ruse.** Din Petersburg se comunică următoarele: *»Daily Telegraph«* din Petersburg, că fiica celebrului Mieseievsky din Petersburg a fost executată *»Schlüsselburg prin streang«*, atribuindu-i-se că afirmative a îndemnat trupele ruse în Orientul la nesupunere față de autoritățile cutată împreună cu alte dame nobile fatul de eamnă împărătesc legături pe seară raniți în război. Ea era pusă să pachea lectură pentru soldați, cu care ocaziune prin pachete scrieri volante revoluționare de asta cu două luni dama a fost deținută cu tatăl ei. Ea a fost condamnată la moarte prin streang, ear sentența de moarte zilele trecute a fost executată așa zicend în toată liniștea, care în chipul acesta voește să-l înșelă domnia, cugetă, că ideea libertății prin o atare cedonia, este înăbușită! Așa se vede, că nu are de cele ce se pregătesc clandestin apunere birocratismului condamnat, stălp viguros este urgisitul președinte al sinod, *Pobiedonoscef*. De aceea și numele acestui sinod este tre primi inter

moarte atât de oribilă, de care avură parte câți-va felul acestui „iubitor de oameni“.

— Un necrolog, vestind moartea unui om Petru Despa, comerciant în Dumbrăva am primit la redacție. Regretăm însă că această ni-se transmite prin o tipăritură care se bate joc de limba românească și care sigur nu corăspunde nici pioasei amintiri ce cedatul lasă după dînsul. Eată cum se tipăte în Lipova românește:

Subsemnatii in numele lor și al numeroor rudenii cu inima fraântă de durere aduc în aceasta la cunostința tuturor rudenilor și moscuților, căiubitul soțiu și tata Petru Despa comerciant in Dumbravicza Soțiu Domnei MARIA DESPA nasc. GLIGORESCU, templată in 4 Agust c n la 9 ore sara in 58 lea anu al eteti, și a 24 lea an al feritei sale Casetorii, dupa lunj și grele Suferin- inpartasitu fiind cu Sînteze Taine.

Ramasțiile pamantesti ale defunctului sa Asiază Spre odichna vec nica Sambata in Agust c, n. la 2 ore d a. in Cimetiriul rom. or. din Dumbrovicză.

Dumbrovicză in 6 Agus 1904.

Fiei tierina usóra si memoria binecuventata! („Lippa Vidéke“ nyomdájă.)

— Generalul Keller și Bulgarii. Din Sofia se telegrafează, că din incidentul morții, generalului rus contele Keller, care în războiul rusomano-turc era șef de stat maior al legiunii voluntare bulgare, la ordinul principelui Ferdinand fost oficiat un requiem pentru odihna și pacea eternească a generalului de un sfîrșit atât de tragic.

— Debutul unei Române la Paris. Ziarele pariziene ne aduc vestea, că D-ra Mărioara Ventura, fiica cunoscutului nostru confrate Gr. Ventura a obținut premiul al II-lea la tragedie. Onoarea ce s'a făcut tinerei artiste, are o asemănătate pentru noi, căci parizienii sunt renumiți prin antipatia ce o au în contra artiștilor străini.

A lua chiar premiul al doilea la Conservatorul din Paris, când ești străin, însemnează, că ai știut să-ți impui prin talentul tău și că, dacă nu și-s'a dat locul ce poate fi meritați, primul loc, apoi nu se putea să-ți refuze pe cel de al doilea.

Și notați că în comisiunea de examen se aflau cei mai iluștri scriitorii francezi, acei al căror renume e universal și ale căror scrieri vor rămâne neperitoare.

D-ra Ventura, care nu are de cât 17 ani și va aduce aminte în toată viața sa, că primul mare succes la obținut la această vîrstă.

Gândiți-vă, că la acele examene s'au prezentat atâtea eleve, dintre cari cele mai multe talentate și cari dădeau examenul în propria lor limbă, pe când D-ra Ventura vorbea o limbă care nu e limba ce se vorbește în țara sa.

Paul Mounet, într'un interview acordat ziarului parizian „Figaro“, cu privire la chestiunea conservatorului, a arătat cât de greu îi este ca profesor de declamație la conservator, să facă pe adevăratele pariziene să pronunțe just, să dea intonațiunile adevărate.

Cu câte greutate a avut deci să lupte D-ra Ventura..... toate aceste greutate a însă le-a învins numai mulțumită talentului său, cu care trebuie să ne ținem mândri.

Prezicem un frumos viitor talentatei noastre compatriote, viitorul pe care îi merită.

— Ortografia franceză. Ministrul de instrucțiune din Franța, dl Chaumié, și-a pus în gând să reformeze și să simplifice ortografia franceză. Pentru aceasta a însărcinat pe profesorul Paul Meyer să facă un raport. Lucrarea profesorului, voluminoasă și documentată, s'a dat în tipar și, după curîndă aparițiune se va începe discuțiunea reformei.

D-l Meyer cere în raportul său numai câteva puncte și anume: suprimarea consonelor finale, suprimarea X dela plural și înlocuirea lui s, suprimarea lui h care nu e aspirat și înlocuirea lui ph cu f.

— Atragem atențiunea binevoitoare a p. t. public de dame asupra inseratului dlui Hauer șos farmacist în ARAD (Pécskai-út).

comandăm în deosebită atențiune a românesc prăvălia și atelierul dlui

Hartmann Pát (Boros Béni-tér nr. 161 em. 14) de porțelan și maiolica. Aci se primesc colorări și pictare de vase de porțelan și maiolica după dorință. Aci se pot căpăta tot felul de vase de prînz, de dejun, de teă etc.

Recomandăm spre binevoitoarea atențiune a st. nostri cetitori inserția de mai jos a dlui Pollák Sándor.

Telegramele zilei.

Berlin. — Principele Frideric Leopold de Prusia și Principele Carol Anton de Hohenzollern au fost desemnați să meargă în Extremul-Orient pentru a asista la operațiunile războiului ruso-japonez, primul în cartierul general al armatei ruse, cel d'al doilea la cartierul general al armatei japoneze.

Roma. — Dl R. de Curcell, însărcinatul de afaceri al ambasadei franceze de pe lângă Vatican, n'a părăsit încă Roma; el însă așteaptă ordinul de plecare dintr'un moment într'altul.

Raporturile diplomatice cu Vaticanul au fost cu totul rupte.

— Papa a conferit azi îndelung cu Lorenzelli, jostul nunțiu apostolic la care l'a pus în curent cu situațiunea lui dintre Vatican și guvernul francez.

— Eri au avut loc alegerile pentru con. rale.

vîndă acum 1337 rezultate Ministerial. r mandate.

London. — Camera comunelor. — Răspunzînd la o interpelare a deputatului Mack-Arthur, sub-secretarul de stat la externe Percy a declarat că guvernul a însărcinat pe ambasadorul englez Petersburg, de a protesta pe lângă guvernul rus, ca printr'uniunile să fie excluse toate prevederile în declarațiune ca constituind contrabandă.

In ce întrebarea deputatului Mack-Arthur guvernul englez a protestat ca operațiunile guvernului rus și japon în războiul tot ceea-ce ei voesc, f. socoteală de drepturile statelor ab-secretarul Percy a declarat că guvernul englez consideră ca inoportun de a face o declarațiune din această chestiune.

Sofia. — Vice-președintele Sobraniei, Petkov, a fost rănit cu o lovitură de baston de către un servitor concediat.

Nu se atribuie nici o importanță acestui incident.

Felurimii.

„Toți suntem păcătoși“. „Pommerische Blätter“ raportează despre o hazlie întâmplare din viața școlară. Într'o zi intră în școala unui sătuleț inspectorul școlar districtual care pe lângă aceasta mai era și preot și de curînd primise demnitatea de decan regesc. El observă cu oareșicare mirare, că atât învățătorul, cât și școlarii păreau a nu fi aflat nimic despre noua sa demnitate. Se examinează din religie și tocmai despre sfînta treime. Inspectorul școlar, gîndindu-se poate la trinitatea în propria sa persoană întrebă de odată pe unul din elevi:

„Ce sunt eu?“ — „Dl părinte!“ răspunse școlarul cu înțeleală. „Ce mai sunt încă?“ — „Dl inspector școlar!“ — Acum îl întrebă a treia oră cu un suris binevoitor pe buze și cu fața înseninată: „Și ce mai sunt încă?“ — Tăcere mare. În fine ridică degetul cel mai iscusit dintre elevi și răspunde cu oare-care demnitate: „Mai sunteți încă și păcătoși ca toți oamenii“.

Verile cele mai calde. Vara anului 1904 a mai avut multe percursoare. Istoria înregistrează, că în anul 484 după Christos seceta a fost așa de mare, încât au perit toți pomii roditori și toate viile. Verile secetoase dela 550 și 590 d. Christos au fost cauza unor boale analoage cu ciurma. În anul 874 d. Christos seceta teribilă a distrus toate recoltele în Germania și Franca.

Căldura excesivă din 923 a cauzat moartea de zece de mii de europeni. În 1231 călduri tropicale în Germania, unde se puteau coace foarte bine ouale la soare. Secetă, boale, scumpete enormă de victualii în 1236, 1258, 1259 și 1260. O serie de ani secetoși cu cutremure de pămînt au fost anii 1350, 1352, 1356 până la 1357, apoi 1366, 1372, 1388, 1390—91 și 1394. În 1420 căldura teribilă începu deja de primăvară.

În 1472 florile de primăvară resăriră deja în luna lui Februarie și n'a căzut nici o picătură de ploaie între 4 Iulie și 29 Septembrie. În Octombrie pomii au înflorit a doua oară și culesul viilor a fost atât de îmbelșugat, încât vinul se vindea mai pe nimica chiar și la Berlin. Iată ce spun analele verilor călduroase.

Petrecere.

— Petrecerea de vară în comuna Vețel. —

În căldură tropicală, — a arangiat inteligența română din Vețel și jur — petrecerea de vară în 31 Iulie, a. c. — invitând publicul la dans și veselie.

La orele 7 seara s'a încins frumoasa horă, condusă de doamna Rozvany, protectoara petrecerii și în parte de dl arangier suprem August de Herbay.

Hora la privire s'a potrivit cu cântecul. „Uite mamă colo în sat, fetele s'au adunat, și feciorii printre ele ca luceșeri printre stele“ — căci gingașele doamne și domnișoare cu atîta gingășie jucatau jocul, de tîi era mai mare dragul a privi zburdalnica desfătare a Terpsichorei.

Urmat'a după aceasta lungul șir al dansurilor care de care mai frumos, românești și alte a la d-niere mode alegîndu-mă în urma urmelor cu impresiunea „că cel mai frumos dans e cel neaș românesc.

Pentru succesul moral cât și material al acestei bine reușite petreceri laudă merita în întâiul rînd M. Stim. Domn Dr. Ștefan Rozvany și amabila sa D-nă Felicia, care cu bucurie a primit rolul greu al protectoratului.

De mult ne-a lipsit o familie atât de românească, iubitoare a tot ce este român, care să fie centrul tuturor celor bune.

Mulțumite sincere aduc dlui August de Herbay, arangierului cât și d-nilor Augustin Degan veteranului învățător grănițeresc, părintelui gr-cat. Alexandru Liubaș, cari cu puteri întinărite și-au dat concursul și indemn cetei tinerești.

Momente plăcute ne-a rezervat și cina unde plăpîndeau floricele lângă cântări duioase să recoreau și poate îngănau pe săgalnicul Amor, care după cum sunt informat și la aceasta petrecere și-a avut izbânde sale. S'au rostit mai multe toast. Dl Aug. de Herbay, pentru Dl Rozvany căruia în primul rînd i-se poate mulțumi reușita petrecerii.

Nu mult după aceea, s'a ridicat dl O. Albani schițînd ținta petrecerii, adică ajutorarea din venitul curat a unui biet frate incendiat, — mulțumește celor adunați pentru participare și că au ascultat învățătura sf. s'ripturi: d'atî pînea celui flămînd, eară haina celui gol!

Pela 1 oră noaptea, s'a finit pauza și cu sufletele agitate, s'a continuat firul întrerupt durînd până la ivirea aurorei.

Dintre Doamnele prezente am remarcat: Doamna Ștefan Rozvany (Hațeg), Herbay (Arad), Herbay (Vețel), Șuiaga (Lăpusnic), Degan (Vețel) Botta (Sard), Liubaș (Vețel).

Domnișoarele: Agapia și Eliza Ardelean, (Deva), Mureșan (Șoimuș), Băboi (Romos), Degan (Vețel), d-șoarele, Popovici (Leșnic), și mai multe pe cari nu mi-le-am putut însemna.

Scuzele mele pentru aceasta. Cu un cuvînt am mers cu liniște acasă vîzînd frumoasa armonie și dragoste cu care a fost întimpinați oaspeții în sătulețul Vețel.

Dee Dumnezeu mai multe atari petreceri.

Olteanul Octavian.

Aviz!

Domnii membrii ai reuniunii învățătorilor rom. gr.-or. din protopopiatele I—II precum și toți binefăcătorii școlii, cari vor lua parte la adunarea reuniunii învățătorescilor, ce se va ține în 16 17 v. și 29 30 n. August 1804 în comuna Șiria, sunt rugați a se însinua ce. mult până în 9/22 August la domnul Alexiu Doboș, învățător în Șiria (Világos), pentru a se putea face încuarterarea în regulă. Tot la domnul Alexiu Doboș sunt a-se însinua în termenul de sus și acei stimați domni, cari voesc a lua parte la banchetul, ce se va da cu aceasta ocaziune. Pentru însinuările făcute ulterior, comitetul de primire și încuarterare nu ia asupra sa nici un fel de răspundere. Taxa la banchet va fi 3 cor. de persoană.

Primirea membrilor și a oaspeților se va face la gara din Șiria Duminecă d. m. la orele 5 și 36 minute.

Comitetul de primire
și încuarterare.

Bibliografii.

A apărut:

Liturghia sfântului Ioan Gură-de-aur, pusă pe note muzicale, după melodiile celor opt-glasuri bisericesti și armonizată, pentru corurile de 4 voci bărbătești, de *Iuliu Birou*, învățător și cantor primar, și dirigentul corului Reuniunii de cântări „Armonia“ din Tiovanul-Mare, (p. u. Ká-kova). *Opus I.* Ediția autorului. — Toate drepturile rezervate. *Prețul 5 coroane*, plus 30 filleri pentru porto.

Se află de vânzare la autor și la Librăria *Petru Simion* în Arad.

Recomandăm în birourile voastre publice *biurul de zidire al domnului Cioban și Nadra măestrul zidar diplomat strada Deák-Ferencz Nr. 34.* care primește tot felul de lucrări aparținătoare branșei dumnealor.

234 sz. 1904

Árverési hirdetés.

Alulirott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102 §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a borosjenői kir. járásbírósnak 1901 évi Sp. 100 35 számú végzése következtében Dr. Németh János ügyvéd által képviselt aradi gör.-kei. román Consistorium javára Boksa Szima ellen 379 K. 50 fill. s járulékaik erejéig 1903 évi szept. hó 10-én foganatosított kielégítési végrehajtás után lefoglalt és 720 kor. — fill.-re becsült következő ingóságok, u. m.: szarvasmarhák, sertések, gazdasági eszközök, faépületek nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a b. jenői kir. járásbíróság 1902 évi V. 18410 számú végzése folytán 379 kor. 50 fill. tökékövetelés, ennek 1898 évi január hó 1 napjától járó 8% kamatai, váltódiij és eddig összesen 166 kor. 60 fill.-ben bíróság már megállapított költségek erejéig Drauczon adós lakásán leendő eszközzésére 1904 évi aug. hó 11-ik napjának délelőti 10 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezzennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták s azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120 § értelmében ezek javára is elrendeltetik

Kelt B.-jenőn, 1904 év július hó 28 napján.

Nagy,
kir. bír. végrehajtó.

ECONOMIE.

Arad, 6 August.

Scumpirea bucatelor.

Prețurile bucatelor în piața din Arad cresc mereu. De ieri până azi s'au urcat prețurile.

Grâul se cum: ăra cu 10 fl. 70 - 10. fl. 80, cucurușul cu 7 fl. 50

POȘTA ADMINISTRAȚIEI.

V. T. Iezvin. Abonamentul numai până la 1 Octombrie a. c. e achitat

T. R. preot, Alesill. Abonamentul e achitat până la 15 Octombrie a. c.

I. C. preot Tolvadia. Noi n'am primit abonamentul pe III Quart. a. c. Vă rugăm să ne avisați, când ați trimis abonamentul.

INSERTIUNI ȘI RECLAME.

CIOBAN ȘI NADRA

măestru zidar diplomat.

A R A D, Deák Ferencz-utca 34 sz.

Avem onoare a aduce la cunoștința p. t. public ziditor, că sub firma de mai sus am deschis

un birou de zidire

Primim tot felul de lucrări de zidit și anume: zidiri noi, transformări de zidiri vechi, construirea de frontispicii cu materie ori fără materie atât în loc cât și în provincie, pentru garanță de 3 ani.

Primim construiți de planuri, faceri de buget pentru prețuri foarte ieftine.

Cu toată stima:

CIOBAN ȘI NADRA.

Primut biuro de încasare sub firma

Asociațiunea „Incassarului român“

Al. I. Radulescu & Comp.

Strada Nisipari Nr. 24

Firma împotriva plată la Tribunalul de comerț al județului Ilfov 5651 primește tot felul de angajamente pentru încasare, ca: abonamente de ziare cotidiene, de reviste cotisatiuni și taxe pentru cluburi și societăți atât în București cât și în străinătate.

Serviciu casnit. condițiuni favorabile. Dare de seamă în fie-care săptămână Luni.

Cu începerea anului școlar 1904/5 care Români vor să aducă copii la școli în Verșet aflați la mine primire doi copii sau copile în quartir și cost sau și fără cost dar numai copii de Români fiind și eu Română.

Cu stimă:

Veduva Borsova Maria
Barostér Nr. 9 Verșet.

Domnilor voluntari

de ori-ce armatură, trimite firma pentru uniforme militare de primul rang a lui

Schäffer Henrik

ARAD, Andrassy-ter (Casa Bing)

Nr. telefonului 208.

Uniforme și ajustări complete pentru prețurile cele mai estine și executate foarte elegant

Un domn căsătorit

caută aplicație la vre-o Asociație comerț
ori la vre-o întreprindere privată.

E om cu praxă pe terenul negustorie

Să se adreseze la adm. ziarului nos

Prăvălia de fer și deosebite instrumente

a

Fraților Berta

(Berta-Testvérek)

Arad, Andrassy-ter

Telefon 386.

Telefon 386.

Deposit bogat în fer și mărfuri de metale diferite instrumente, în ferării pen ru me și edificii, cuptoare de fer de Nadra Meiding de primul rang. Mașine (span) pentru bucătării de Olanda elegante, specialitate pentru economia de casă, dulapuri pentru ghiță.

Arme Ferlah și Piper, puște pentru vânătoare Monopol de vânzare a coaselor de oțel, rabás Béla și a pompelor de stropit ca peronosporei pe lângă o garanță de 10 ani Instrumente de vierit etc.

Foarfece engleze Solingene veritabile, șiluri și briciuri,

Deposit esclusiv «AHOI»

Pe seama ținuturilor su unga e unicul deposit al strului de argint: VENU pentru cuptoare.

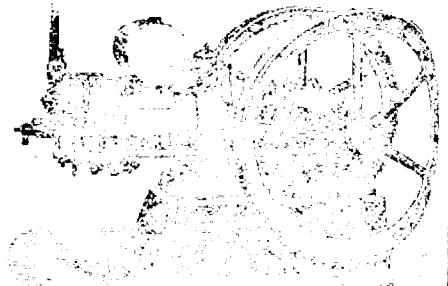
Comandele din provincie se efectuează pe prețurile ieftine de zi. Nr. 386

Numărul Telefonului 86.

Birou de mecanica și atelier de me

Intreprindere de instalații

de gaz și apă etc.

BEER ISTVÁN

inginer privat.

TEMESVÁR-JÓZSEFVÁROS. Kül

Tot felul de instalațiuni de iluminat de ori-ce sistem, deposit de redi instalațiuni de băi și closete.

Executare specialistă de reparat de mașine și orzane.

Planuri și bugete gratuite

Numărul Telefonului 86.

Editor-proprietar: George Niehla
Redactor responsabil: Ioan Russu-Sirli